

İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) Türkiyat Enstitüsü'nün Kuruluşuna Dair
Bir Vesika: Fuat Köprülü'nün Maarif Vekâletine Yazısı

İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) Türkiyat Enstitüsü'nün Kuruluşuna Dair Bir Vesika: Fuat Köprülü'nün Maarif Vekâletine Yazısı¹

Çağrı Erdoğan*

Türkiyat Enstitüsü Müdüriyeti – 1 / 7 Mart 1925

Maarif Vekalet-i Celilesine

Heyet-i Vekîle tarafından kabul ve tasdik-i âliye ba'de'l-iktirân Edebiyat Fakültesine tebliğ edilen talimatname-i mahsusa tevfikan derhal Fakülte dahilinde bir Türkiyat Enstitüsü teşkiline ibtidar ettim. Tahsisatımızın azlığına rağmen, enstitüye tahsis edilen binanın tamirat-ı zarurîyesini icra ettirdiğim gibi, birkaç kırık masa ve sandalye tedarik ve mehma-emken tamir ettirdikten sonra, umumun istifadesini süratle temin için enstitü kütüphanesini hemen küşad ettirdim. Fakültenin esasen ihtiyaca nâ-kâfi tahsisatından mütebâki para ile bundan fazla bir şey yapmaya imkan yoktu. Talimatnameye nazaran Fakültemiz müderrislerinden birinin enstitü müdüriyetine Vekalet-i Celile tarafından tayini icab ettiği halde, maalesef aylardan beri hiçbir müdür tayin edilmemesi üzerine, mezkur talimatnamenin düstur sahifelerinde uyuklamaya mahkum kalmaması emel-i samimisiyle ve Fakülte reisi sıfatıyla derhal icraata başladığımdan dolayı kusurumun afvını rica ve talimatname ahkamına tevfikan enstitüye derhal bir müdür tayinini istirham eylerim.

Millî hars tedkikatı için yalnız “millî” değil aynı zamanda “beynelmîlel” bir merkez mahiyetini ihraz etmesi lazım gelen Türkiyat Enstitüsü, talimatnamesine nazaran, İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesinin alelade bir lâhikası değil, Vekalet-i Celilenin bir müessesesidir. Binaenaleyh, Edebiyat

¹ *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Milli Eğitim Bakanlığı Fonu (180.9.0.0), yer no: 4.24.3/1

* Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi Tarih Bölümü, Çankırı/ Türkiye, cagrierdogan@karatekin.edu.tr.

İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) Türkiyat Enstitüsü'nün Kuruluşuna Dair
Bir Vesika: Fuat Köprülü'nün Maarif Vekâletine Yazısı

Fakültesinin fakir bütçesinden ayırabileceği bir meblağla, milli ihtiyaca tekabül edecek bir faaliyet göstermesi asla kâbil değildir. Bilhassa neşriyat için tab‘ ve telif masrafı olarak büyük bir meblağa ihtiyac vardır. Ayrıca, memleket dâhilinde tedkik seyahatleri icrası, tettebbuat-ı mahalliyede bulunulması, kitab ve vesâik-i muhtelifce celb ve cem‘i için de mühim masarif ihtiyarı zaruridir. Bunlar için ya bütçeye hususi bir meblağ konması veya Vekalet-i Celile bütçesinin telif ve tercüme, hars, hey‘ât-ı ilmiye fasıllarından mebalîğ-i kâfiye tefriki temin-i maksada kâfidir. Bu cihet Vekalet-i Celilece karin-i tasvib olarak enstitünün idaresi uhde-i âcizîye havale edildiği takdirde, milli mefkûre uğurunda bu ağır ve mesuliyetli vazifeyi kemal-i memnuniyetle deruhde eder ve melfuf mesai programının derhal tatbikine mübaşeret eyleyebilirim. Bu programın tatbikine kâfi gelebilecek tahsisat verilmediği takdirde, atâlete mahkum bir müessesenin başında bulunamamak mecburiyet-i vicdaniyesinde olduğumu da arz edeyim. Memleketimizi tanımamak ve harsımızı bilmemek yüzünden gördüğümüz maddi ve manevi zararlardan başka, bu hususdaki ihmal ve lâkaydîmizin bizi medeniyet âlemine karşı ne düşkün bir vaziyette bıraktığı ve “mesai-i fikriyeye kâbiliyetsizliğimiz” isnadlarına nasıl meydan açtığı malum-ı devletleridir. Bu enstitünün mesaisi sayesinde bu isnadların az zamanda çürüyüp gideceğine ve beynelmilel ilim sahasında müessesemizin büyük bir mevki-i hürmet kazanacağına kat‘iyen eminim. İş‘âr-ı devletlerine intizaren hürmetlerimin kabulünü rica ederim efendim hazretleri.

Edebiyat Fakültesi Reisi Köprülüzade Mehmed Fuad

[DİĞER SAYFA]²

Muvakkat Neşriyat Programı

A- Mevkuat Neşriyat

Türkiyat Mecmuası:

² BCA, 180.9.0.0.4.24.3/2

İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) Türkiyat Enstitüsü'nün Kuruluşuna Dair
Bir Vesika: Fuat Köprülü'nün Maarif Vekâletine Yazısı

Üç ayda bir 80 ilâ 200 sahifeden mürekkebe olarak intişar edecektir. Mecmua münhasıran bibliyografiye ve bibliyografik tenkidlere aid makaleleri neşrecek ve böylece bütün cihanda ve memleketimizde Türkiyata aid yapılan bilumum tedkikatdan, makale ve kitablardan, yeni cereyanlardan bâhis bulunacaktır. Ayrıca Şark ve Garb kütübhanelerinde Türklüğe müteallık yazma eserler hakkında da malumat verilecektir. Tenkidat, en salahiyetdar âlimler tarafından yapılacağı cihetle, mecmuanın beynelmilel ilim âleminde bir mevki-i mümtaz kazanmasını mucib olacaktır. En değerli Fransız, Alman, Macar, Rus Türkologlarının da iştiraki temin edilecektir.

B- Gayrımevkuf Neşriyat

Ber-vech-i âtî şubelere münkasımdır:

- 1- Orijinal tedkikler
- 2- Türkiyata aid tarihî, lisanî, edebî eski ve kıymetdar metinlerin tenkidli tab'ı
- 3- Tercümeleler

1- Orijinal Tedkikler

Bu şube küçük risalelerden büyük cildlere kadar muhtelif hacimde tamamıyla orijinal tedkikatı ihtiva edecektir. Elimizde tab'a müheyâ müteaddid eserler vardır ki başlıcaları şunlardır:

- 1- Saz Şairleri - Köprülüzade Fuad (büyük cild)
- 2- Halk Ninnileri - Profesör Kunoş (risale)
- 3- En Eski Türk Şiirleri - Necib Asım (risale)
- 4- Türk Minyatürleri - Köprülüzade Fuad (risale)
- 5- Türk Etnolojisi Hakkında Tarihî Tedkikat: Karluk Türkleri (büyük risale) - Köprülüzade Fuad
- 6- Kastamonu'da Candaroğulları (büyük risale) - Köprülüzade Fuad
- 7- Selçukîler Devrinde Anadolu Şairleri (muhtelif risaleler) - “ [Köprülüzade Fuad]

İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) Türkiyat Enstitüsü'nün Kuruluşuna Dair
Bir Vesika: Fuat Köprülü'nün Maarif Vekâletine Yazısı

8- Anadolu Tarih-i Dinîsi Hakkında Tetebbuat (altı büyük cild) - “ [Köprülüzade Fuad]

Mesaiye başlayınca, gerek memleketdeki erbab-ı ihtisasın, gerek haricdeki Avrupalı Türkologların birçok âsâr ve tedkikatı da bunlara inzimam edecektir.

2- Eski Metinler

1- Menâzırü'l-'Avâlim – Mehmed Âşık (Türkiye coğrafyasına aid on birinci asır mebâdisinde yazılmış en mühim menba'dır)

2- Bezm ü Rezm - Esterâbâdî (Kâdı Burhâneddin'e ve sekizinci asır Anadolu tarihine aid en mühim metn-i tarihî)

3-Tercümelere

1- Orta Asya'da Arab Fütuhâtı: İngiliz müsteşriklerinden Gibb'in eseri (İngilizceden)

2- Türkler Arasında Hristiyanlık Tarihi: Rus müsteşriklerinden Bartold'un eseri (Almancadan)

3- Şamanîlik ve Medeniyeti: Rus müsteşriklerinden Radlof'un eseri (Almancadan)

4- Moğollara Aid Ermeni Menâbi'-i Târihiyesi: Fransız müsteşriklerinden Dö Luriye'nin³ eseri (Fransızcadan)

Hâmiş: Tahsisatın müsaadesi nisbetinde bunlardan maada birçok metinlerin tab'ı ve âsâr-ı mühimmenin tercümesi de kâbildir. Verilen tahsisata göre azamî iş yapılabileceğini kat'iyen taahhüd edebilirim.

³ Bu isimle eser veren herhangi bir bilim adamı bulunamamıştır. “Ermeni Kaynaklarına Göre Moğolların Tarihi” isimli kitabın müellifi ise Kerovbe Patkanyan (Patkanov) isimli Ermeni kökenli bir Rus'tur.

